

JŪRMALAS VALSTSPILSĒTAS PAŠVALDĪBA

Jomas iela 1/5, Jūrmala, LV - 2015, reģ. Nr. 40900036698, tālrunis: 67093816, e-pasts: pasts@jurmala.lv, www.jurmala.lv

Jūrmalā

27.03.2024. Nr. 1.1-19/24N-1399

FINANŠU INSTRUMENTU RISKU PĀRVALDĪŠANAS APRAKSTS

Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība finanšu instrumentus izmanto atbilstoši Jūrmalas valstspilsētas Attīstības programmai 2023.-2029.gadam un Jūrmalas domes lēmumiem.

Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība saskaras pašvaldību grāmatvedības uzskaites un gada pārskata sastādīšanas normatīvo aktu izpratnē ar vairākiem finanšu instrumentiem – pašvaldības aizņēmumiem, pašvaldības galvojumiem, atliktajiem maksājumiem par pašvaldības nekustamo īpašumu pirkuma līgumiem, ilgtermiņa saistības.

Galvenie finanšu riski, kas saistīti ar pašvaldības saimniecisko darbību, ir likviditātes risks, kredītrisks, procentu likmju risks.

Likviditātes risks ir risks, ka pašvaldība nespēs segt savas saistības savlaicīgi, noteiktajos termiņos pilnā apmērā. Likviditātes un likviditātes risku pārvaldīšanā pašvaldība ievēro šādus pamatprincipus un metodes:

- Pieņemot lēmumus par finanšu instrumentu izmantošanu, pašvaldības deputāti un administrācija vadās pēc piesardzības principa, dodot priekšroku likviditātei, nevis riskam;
- Tiek izmantota naudas plūsmas prognozēšanas metode:
  - Pašvaldības budžeta ieņēmumi tiek plānoti ļoti atbildīgi ar piesardzību, ņemot vērā valsts noteiktās makroekonomiskās prognozes, kā arī normatīvajos dokumentos noteiktos pašvaldības ieņēmumu daļas posteņu prognozes.
  - Pašvaldības izdevumu plānošanā tiek izmantota nulles budžeta plānošanas metode. Budžets tiek plānots stingrā sasaistē ar pašvaldības attīstības dokumentiem pašvaldības institūciju, programmu un aktivitāšu griezumā, ņemot vērā iepriekšējo gadu budžeta izpildi un inflācijas koeficientu prognozes. Atsevišķi tiek plānots Investīciju budžets. Pašvaldības izdevumi tiek plānoti augstā detalizācijas pakāpē, tādejādi nodrošinot, ka finansējuma apjoms tiek noteikts vajadzīgajā apmērā un, nepieciešamības gadījumā, ja ieņēmumu daļa pildās mazākā apjomā kā plānots, ļoti ātri ir identificējamas izdevumu pozīcijas, kuras ir iespējams samazināt ar mazākajiem zaudējumiem pašvaldības funkciju izpildē;
  - 2023.gada budžetā tostarp kā galvenās prioritātes tika noteiktas:
    - uzsākto investīciju projektu, tajā skaitā Centrālās finanšu un līgumu aģentūras atbalstīto ar Eiropas Savienības un citas ārvalstu finanšu palīdzības finansējumu, īstenošanas nodrošināšana;
    - citu uzņemto saistību nodrošināšana;

- komunālo maksājumu nodrošināšana.
- Pašvaldības budžeta sabalansēšanas procesā tiek prognozēts finanšu atlikums uz saimnieciskā gada sākumu un, nepieciešamības gadījumā, investīciju projektu īstenošanai tiek plānots piesaistīt aizņēmumus.
- Pašvaldības galvojumi tiek sniegti un aizņēmumu piesaiste tiek veikta tikai izmantojot normatīvajos dokumentos noteiktās iespējas, kā arī stingri tiek sekots līdzi pašvaldības kredītspējai, t.i., pie ikgadējā pašvaldības budžeta ir apstiprināta pašvaldības esošo un tuvākajiem 12 gadiem plānoto saistību, kas saistītas ar saņemto/saņemamo aizdevumu atdošanu, uzskaites tabula. Uzskaites tabulā, atbilstoši normatīvajiem aktiem, ir norādītas pašvaldības ilgtermiņa saistības.
- Pašvaldībā periodiski, pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā reizi mēnesī, tiek veikta budžeta ieņēmumu un izdevumu daļas analīze, nepieciešamības gadījumā atsevišķu budžeta posteņu detalizēta analīze;
- Pašvaldībā ik dienas tiek sekots līdzi pašvaldības konta atlikumam, iestāžu kontu atlikumiem, kā arī īpašiem mērķiem noteiktu ieņēmumu atlikumiem;
- Pašvaldība 2023.gadā ir būtiski mainījusi kārtību, kādā ir ieskaitāms finansējums budžeta izpildītājiem norēķinu veikšanai: ik mēnesi līdz mēneša pēdējai darba dienai ir ieskaitāms finansējums 1/12 daļas apmērā no budžeta finansētās institūcijas apstiprinātajiem asignējumiem, izņemot Jūrmalas valstspilsētas administrāciju, Labklājības pārvaldi, Jūrmalas Kultūras centru (budžeta programma “Kultūra un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana”), kur tiek iesniegti finanšu līdzekļu pieprasījumi noteiktā attiecīgā mēneša datumā ieskaitāmajam finansējumam. Nepieciešamības gadījumā institūcijas attiecīgajā mēnesī ir tiesīgas iesniegt papildus finansējuma ieskaitīšanas pieprasījumu. Gadījumā, ja institūcijai pēc izdevumu veikšanas atlikums kontā pārsniedz 50% no mēnesī ieskaitāmā apjoma, tad līdz attiecīgā mēneša 28.datumam institūcijai ir iesniedzams precizēts finanšu līdzekļu pieprasījums nākamajam mēnesim, ņemot vērā konta atlikumu;
- Pašvaldība ir noteikusi kārtību, kādā tiek uzņemtas finanšu saistības, kā arī kontroles mehānismus ar mērķi nodrošināt, ka finanšu saistības netiek uzņemtas virs pašvaldības budžetā apstiprinātā asignējumu apjoma noteiktai aktivitātei;
- Maksājumu termiņstruktūras analīzes metode:
  - Pašvaldībā ir ieviesta pašvaldības noslēgto līgumu saistību, t.sk., finanšu saistību, izpildes kontroles informācijas sistēma;
  - Pašvaldībā tiek ievērota kārtība, ka norēķinu termiņš vairumam pašvaldības uzņemtajām finanšu saistībām ir 15 - 20 darba dienas, tādejādi tiek nodrošināts pietiekams periods uzņemto saistību segšanai nepieciešamo finanšu līdzekļu piesaistei;
  - Pašvaldība ir noteikusi limitu pārejošām finanšu saistībām, ko, saskaņā ar līgumiem, atļauts uzņemties virs saimnieciskā gada budžeta uz nākamo saimniecisko gadu, tādejādi nodrošinot pašvaldības funkciju izpildes nepārtrauktību un finanšu resursu pietiekamību uzņemto saistību segšanai nākamajā saimnieciskajā gadā;
- Pieejamo finanšu līdzekļu limitu noteikšanas metode: Ja pašvaldības kontā līdzekļu pieejamība būtu apgrūtināta, tiktu vērtēta pieprasīto līdzekļu prioritāte, budžeta finansētu institūciju kontu atlikumi un asignējumi tiktu atvērti atbilstoši noteiktajām prioritātēm.

- Likviditātes un likviditātes risku pārvaldīšanā tiek ņemta vērā arī citu risku ietekme (tostarp politiskā, tirgus, reputācijas un kredītriska ietekme).

Kredītrisks ir risks, ka darījuma partneris nespēs vai atteiksies pildīt savlaicīgi un pilnā apjomā ar līgumu uzņemtās saistības pret pašvaldību.

Kredītriska pārvaldīšanā pašvaldība ievēro šādus pamatprincipus:

- Pašvaldībā ir ieviesta noslēgto līgumu saistību, tostarp, finanšu saistību, izpildes kontroles sistēma.
- Pašvaldībā nekustamo īpašumu pirkuma nomaksas līgumos (atliktie maksājumi par pašvaldības nekustamo īpašumu) ir iestrādātas soda sankcijas par līgumā noteikto maksājumu termiņa kavējumu, kā arī iestrādātas sankcijas gadījumā, ja noteiktajā termiņā netiek veikta visa pirkuma maksa un tiesa pasludina pircēja maksātnespēju.
- Pašvaldība, slēdzot līgumus, iestrādā soda sankcijas darījuma partnerim gadījumā, ja tas nepildīs līguma nosacījumus, kas konstatētajos gadījumos, tiek piemērotas.

Procentu likmju risks ir varbūtība, ka procentu likmju izmaiņas nelabvēlīgi ietekmēs Jūrmalas valstspilsēta pašvaldības izdevumus:

Procentu likmju riska pārvaldīšanā pašvaldība ievēro šādus pamatprincipus:

- Izvēloties procentu likmi piesaistāmajam aizņēmumam vai vērtējot nepieciešamību pārslēgt aizdevuma līgumus no mainīgas procentu likmes uz fiksētu, tiek vērtētas sabiedriskā telpā pieejamās ekonomikas attīstības makroekonomiskās prognozes, attiecīgi izvēloties mainīgu vai fiksētu procentu likmi;
- Aizņēmumiem ar atmaksas periodu vidējā termiņā, strauja procentu likmju kāpšanas periodā tika pieņemts lēmums izvēlēties fiksētu procentu likmi, tādējādi samazinot procentu likmju pieauguma ietekmi;
- Aizņēmumu atmaksas grafiks tiek sagatavots, veicot aizņēmuma atmaksu iespējami īsā termiņā vienlaicīgi salāgojot to ar sabalansētu pašvaldības attīstību, tādējādi mazinot procentu likmju pieauguma iestāšanās iespēju un ietekmi;
- Pieņemot Jūrmalas domes lēmumus par aizņēmuma piesaisti, tiek vērtētas uzņemtās aizņēmumu, galvojumu un ilgtermiņa saistības, kā arī jau esošo procentu izmaksas un to ietekme uz budžeta ieņēmumiem 10 gadu periodā, tādējādi samazinot iespēju, ka straujš procentu likmju pieaugums atstās ietekmi, kuru pašvaldības budžets nespēs absorbēt.

Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības saistību izpildes garants ir pašvaldības budžets, kuras saistību nodrošinājumam nav sniegtas.

Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībā aktīvu vērtības samazinājuma noteikšanas kārtība detalizēti aprakstīta Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības grāmatvedības uzskaites instrukcijās, kuras apstiprinātas ar 2019.gada 24.oktobra Jūrmalas pilsētas domes rīkojumu Nr.1.1-14/300 "Par Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības grāmatvedības uzskaites instrukciju un ieviešanas plāna apstiprināšanu".

Katra pārskata perioda beigās pašvaldība novērtē, vai pastāv objektīvi pierādījumi tam, ka līdzdalības vērtība ir samazinājusies, un vai nepieciešams atzīt zaudējumus no līdzdalības vērtības samazināšanās.

Izvērtējuma rezultātā nav konstatēti vērtības samazinājuma riski, un atbilstoši veiktajām procedūrām un balstoties uz iegūto informāciju par kapitālsabiedrību finanšu situāciju, inventarizācijas komisija uz akta sagatavošanas brīdi sniedza pozitīvu novērtējumu, kas var būt atšķirīgs pie citiem apstākļiem un pieejamās finanšu informācijas.

Veicot izvērtējumu par kapitālsabiedrības finansiālās darbības ietekmi uz pašvaldības budžeta izdevumiem nākotnē pēc stāvokļa uz 2023. gada 31. decembri, pašvaldība nav lēmusi par līdzekļu ieguldīšanu kapitālsabiedrību pamatkapitālā ar mērķi segt kapitālsabiedrību saimnieciskās darbības zaudējumus. Ja radīsies pamatota nepieciešamība, pašvaldība šādā situācijā pieņems atsevišķus lēmumus par līdzekļu ieguldīšanu kapitālsabiedrību pamatkapitālā. Pašvaldībā nav pieņemti arī lēmumi par kāda no ilgtermiņa finanšu ieguldījuma pārvērtēšanu vai pārdošanu.

Atbilstoši pašvaldības noteiktajai kārtībai kapitālsabiedrības noteiktajā termiņā sagatavo un iesniedz auditētus gada pārskatus, pievienojot ārējā neatkarīgā zvērinātā revidenta ziņojumus, kuros ietvertā informācija norāda un izslēdz riskus par iespējamu kapitālsabiedrības finanšu stāvokļa pasliktināšanos:

- ārējā revidenta sniegtajos ziņojumos nav konstatētas neatbilstības vai sniegtos atzinumus ar piezīmi, kas varētu atstāt zināmu ietekmi uz kapitālsabiedrību darbību turpmākā periodā;
- revīzijas pārbaūžu laikā nav identificēti neparasti darījumi, kā arī nav konstatētas būtiskas neatbilstības un nozīmīgi riski kapitālsabiedrībās.

Iespējamo saistību summas izvērtējuma rezultātā, vērtējot kapitālsabiedrībām sniegtos galvojumus, katru pārskata mēnesi tiek saņemta informāciju no radniecīgās kapitālsabiedrības par saistību izpildi, iesniedzot pārskatu Valsts kases e-Pārskatu sistēmā. Kapitālsabiedrību vadība apliecina, ka aizņēmumu atmaksas grafiks ir ievērots. Pašvaldībai saņemot kapitālsabiedrību gada pārskatus, tiek veikts kapitālsabiedrību finansiālā stāvokļa novērtējums un galvoto aizņēmumu atmaksas grafika ievērošanas kārtība:

- SIA “Jūrmalas ūdens ” nav kavējusi aizņēmuma saistību izpildi, pārskata gads noslēgts ar peļņu 452 707 euro, pašu kapitāls ir pozitīvs;
- SIA “Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība “PIEJŪRA”” nav kavējusi aizņēmuma saistību izpildi, pārskata gads noslēgts ar peļņu 432 197 euro, pašu kapitāls ir pozitīvs;
- Pašvaldības sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Veselības un sociālās aprūpes centrs – Sloka” nav kavējusi aizņēmuma saistību izpildi, pārskata gads noslēgts ar peļņu 337 814 euro, pašu kapitāls ir pozitīvs.

Konstatējot risku, kas nepārsniedz 5% budžeta līdzekļu izlietojuma varbūtības intervālā, informāciju par izsniegto galvojumu pārskatā nenorāda. Konstatējot risku intervālā no 5-50%, nosaka iespējamo līdzekļu izlietojumu un atspoguļo zembilances saistībās.

Pašvaldības izsniegto galvojumu izlietojuma varbūtības ietekme tiek vērtēta ievērojot sekojošus risku pazeminošus kritērijus:

- atmaksas grafika ievērošana;
- pašu kapitāla struktūra un to izmaiņas;
- pārskata un iepriekšējā gada rezultāti;
- tirgus situācijas analīze un iespējamā ietekme;
- kapitālsabiedrību sniegtie pakalpojumi ilgspējas kontekstā;
- kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijā izvirzītie nefinanšu un finanšu mērķi, rīcības un sasniedzamie rezultāti.

Vērtējot kopējo izsniegto galvojuma summu uz 2023.gada 31.decembri, konstatējams, ka 91,9% no kopējā apmēra veido galvojums SIA “Jūrmalas ūdens”, pašvaldības sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Veselības un sociālās aprūpes centrs – Sloka” – 7,4% un SIA “Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība “PIEJŪRA”” – 0,7%.

Tādējādi veicot SIA “Jūrmalas ūdens” varbūtības ietekmes novērtējumu netika konstatēts, ka pārskata gadā ir kavēta aizdevuma atmaksa, pašu kapitāls ir 85% no pamatkapitāla vērtības, kā arī kapitālsabiedrības gada rezultāts ir peļņa 452 707 *euro*, salīdzinot ar iepriekšējā perioda zaudējumiem 707 493 *euro*.

Kapitālsabiedrība finanšu plāni un attīstība tiek plānota, ievērojot Jūrmalas pilsētas attīstības stratēģiju 2010.-2030. gadam un Jūrmalas valstspilsētas attīstības programmu 2023.-2029. gadam, ar kuru kapitālsabiedrībai ir noteikti un apstiprināti vispārējie stratēģiskie mērķi:

- nodrošināt nemainīgu dzeramā ūdens kvalitāti par pieejamu tarifu visiem Jūrmalas iedzīvotājiem;
- nodrošināt centralizētās kanalizācijas tīklu pieejamību Jūrmalas valstspilsētas māsaimniecībām;
- nodrošināt stabilu un ilgtspējīgu uzņēmuma darbību.

Vienlaikus SIA “Jūrmalas ūdens” sniegti pakalpojumi ir Vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi, par ko pašvaldība ir noslēgusi līgumu līdz 2030.gada 31.decembrim, pilnvarojot kapitālsabiedrību nodrošināt sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībā, turklāt minētie pakalpojumi ir stratēģiski svarīgi valsts (vides) drošībai un pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai, kā arī apsaimniekoti valstiski un pašvaldības līmenī drošībai un attīstībai nozīmīgi ūdenssaimniecības infrastruktūras objekti – ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli.

Tādējādi pārskatot veikto resursu izlietojuma varbūtības ietekmi, secināms, kapitālsabiedrībai SIA “Jūrmalas ūdens” nekonstatējot riskus, kas pārsniedz 5% budžeta līdzekļu izlietojuma varbūtības intervālu.

Vērtējot pašvaldības sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Veselības un sociālās aprūpes centrs – Sloka” varbūtības ietekmes novērtējumu netika konstatēts, ka pārskata gadā ir kavēta aizdevuma atmaksa, pašu kapitāls ir 78,6% no pamatkapitāla vērtības, kā arī kapitālsabiedrības gada rezultāts ir peļņa 337 814 *euro*, salīdzinot ar iepriekšējā perioda zaudējumiem 149 563 *euro*.

Pašvaldība ir deleģējusi un pašvaldības sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Veselības un sociālās aprūpes centrs – Sloka” nodrošina noteiktās pašvaldības funkcijā ietilpstošus pārvaldes uzdevumus, iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi), turklāt kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radīti tādi pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un izriet no pašvaldības vispārējiem stratēģiskajiem mērķiem ilgtspējas kontekstā.

Savukārt pārskatot SIA “Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība “PIEJŪRA”” varbūtības ietekmes novērtējumu netika konstatēts, ka pārskata gadā ir kavēta aizdevuma atmaksa, pašu kapitāls ir 176,7% no pamatkapitāla vērtības, kā arī kapitālsabiedrības gada rezultāts ir peļņa 432 197 *euro*, salīdzinot ar iepriekšējā perioda zaudējumiem 38 078 *euro*.

Īstenojot darbību atkritumu apglabāšanas jomā, atkritumu apsaimniekošanas reģionā ir izveidojies dabiskais monopols, jo SIA “Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība “PIEJŪRA”” ir vienīgā, kas nodrošina poligona “Janvāri” Laidzes pagastā, Talsu novadā, pakalpojumus un veic

šī poligona apsaimniekošanu, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzturēšanu un attīstību Ziemeļkurzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā tādā veidā, lai nodrošinātu normatīvo aktu prasību ievērošanu, kā arī Eiropas Savienības noteikto mērķu sasniegšanu attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības efektivitāti, videi draudzīgu un efektīvu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ar sabalansētu sabiedriskā pakalpojuma tarifu.

Nemot vērā kopējo veikto augstāk minēto kapitālsabiedrību finansiālā stāvokļa novērtējumu, pašvaldība nekonstatēja iespējamus riskus sniegto galvojumu atmaksai, un pie šobrīd esošās un pieejamās informācijas risks pašvaldības līdzekļu izlietojumam varbūtējo saistību segšanai ir mazāks par 5%, līdz ar to informācija par sniegtajiem galvojumiem zembilances posteņos netiek plānota un uzrādīta zembilances saistībās.

2024.gadā Jūrmalas pilsētas domes vadība un finanšu speciālisti atkārtoti vērtēs iespējamus finanšu riskus un, nepieciešamības gadījumā, tiks strādāts pie pasākumu un aktivitāšu ieviešanas plāna un tiks precizēti risku pārvaldības noteikumi, lai pašvaldība un tās darījumu partneri neciestu negaidītus zaudējumus, kā arī izvērtēs iestādes aktīvus, saistības un finansiālo stāvokli un pieņems attiecīgus lēmumus.

Priekšsēdētāja

R.Sproģe